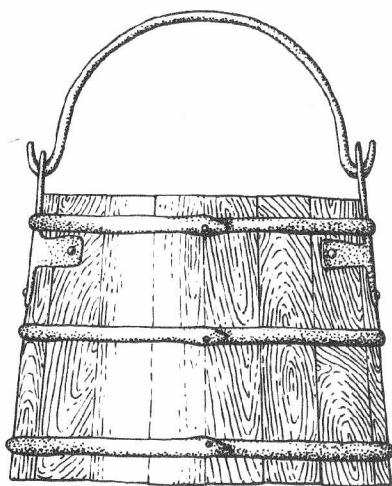

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1984

BRNO 1987

ROSTLINNÉ ZBYTKY Z ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU DÓMSKÉHO NÁVRŠÍ V OLOMOUCI
/ZA LÉTA 1974, 1975, 1981 - 1983/ /okr. Olomouc/

Emanuel Opravil, AÚ ČSAV Brno

Při mnohaletém výzkumu v areálu olomouckého domu sv. Václava získal vedoucí archeologického oddělení KVM v Olomouci dr. V. Dohnal, CSc., též značné množství zbytků rostlinného původu. Větší část to - hoto archeobotanického materiálu tvoří zbytky dřeva, menší část zaujímají nálezy semen a plodů, v příměsí se vyskytly lodyžky mechorostů. Podle sdělení dr. V. Dohnala pochází většina materiálu z 10. - 11. století, především z vrstev v prostoru Rajského dvora, univeřitní zahrady a z míst jihozápadně od kaple sv. Anny; níže jsou tyto nálezy souhrmně označovány jako vrstva. Stejněho stáří je i část nálezů z výplně příkopu, v některých případech však nelze vyloučit kontaminaci mladším materiálem při jeho zarovnávání ve 12. až 14. století. Značné množství větví, především částí keřů bezu černého, naznačuje, že alespoň některé úseky příkopu byly jednorázově zasypany i s vegetací na jeho svazích. Na dně byla stojatá voda, jak dokazují schránky plovatek /podle sdělení dr. V. Dohnala/.

Mechorosty

Neckera crispa, sourubka kadeřavá: několik rostlinek bylo nalezeno ve vzorku 34 a velké shluky byly ve vzorcích 29 a 50 /det. dr. J. Duda/. Mechové shluky pocházejí asi ze zbytků těsnění, které se i s jiným materiálem dostaly do výplně příkopu. Tento druh se v minulosti sbíral na kmenech stromů a na skalách v nedalekém Nízkém Jeseníku a Oderských vrších, kde se dnes už jen řídce vyskytuje.

Dřevo

Dřevo se vyskytovalo zvláště v příkopu ve velkém množství; k analýze bylo předáno celkem 409 zlomků /části/ nejružnější velikosti - od drobných třísek, odštěpků a štěpin až po odřezky z fošen a klád. Pro orientaci upřesňuji označení různých zbytků dřeva takto: a/ desky - vesměs jde o části desek nejružnější tloušťky, buď řezané pilou bez ohledu na orientaci letokruhů nebo štípané z kmene v radiálním směru; b/ fornyry /tenké dýhy/ - vzácně se vyskytly plátky fornyrů, patrně zbytky intarsií; c/ dýhy /dužiny/ - různě opracovaná prkénka z bednářských výrobků; d/ šprušle - kolíky opracované na způsob příčky žebříku nebo žebřin apod.; e/ násady /topora/ - zbytky ze silnějších kolíků upravených jako násady k různým druhům nářadí; f/ držadla - nejčastěji ze silnější desky vyříznutá držadla k uchopení bečky, truhly apod.; g/ odštěpky - nepravidelné kousky dřev různé tloušťky, štěpiny vznikající při osekávání, tesání, dlabání apod., vesměs se stopou po pracovním nástroji; h/ třísky - různé nepravidelné štěpinky bez stop po nástrojích, vzniklé lámáním nebo roztržením dřeva apod.; i/ odřezky - různé silné výřezy z desek a trámů, vesměs příčně orientované; j/ větve - zlomky větví keřů i stromů rozmanité délky i tloušťky; k/ zlomky dřeva - amorfní kusy různé velikosti, obvykle z trámů nebo z kulatiny. Dále v textu znamená: ks - kusy, zl - zlomky.

Abies alba, jedle: Vrstva - 2 ks řezané desky \neq 21 mm, 17 zl desek zčásti trouchnivých, 2 zl zuhelnatělé, 26 odštěpků, 2 třísky, 29 zl dřeva, 14 zl z trámů částečně zuhelnatělých, 6 zl uhlíků různého původu. Příkop - 5 kolíků /různě velké zlomky/, z toho 1 ks má Φ 7,0 až 11,5 mm a 1 ks je mírně hranolkovitý Φ 12,5 x 14,0 mm, 1 toporo /rukojeť/ 19,0 - 23,0 x 12,0 mm, 128 odštěpků, 11 třísek, 2 zl větví, 10 zl z trámů /kulatiny/, 3 zl zuhelnatělého dřeva /z nichž bylo jedno před zuhelnatěním silně červotočivé/; jedlové desky z příkopu -

- 1 ks \neq 2,5 - 3,0 mm, radiálně štípaná,
- 1 ks \neq 3,0 - 3,5 mm, radiálně štípaná,
- 1 ks \neq 7,0 - 8,0 mm, radiálně štípaná,
- 1 ks \neq 7,0 - 8,0 mm, tangenciálně štípaná,
- 2 ks \neq 8,0 mm, řezaná,
- 2 ks \neq 9,0 mm, řezaná,
- 1 ks \neq 12,0 mm, řezaná,
- 1 ks \neq 13,0 - 16,0 mm, řezaná, s otvorem,
- 1 ks \neq 17,0 mm, řezaná,
- 1 ks \neq 18,2 mm, řezaná,
- 2 ks \neq 24,2 mm, řezaná,
- 1 ks \neq 40,0 mm, radiálně štípaná;

jedlové dýhy z příkopu, vesměs radiálně štípané -

- 2 ks \neq 2,0 - 4,0 mm, neúplná dýha,
- 1 ks \neq 3,0 mm, neúplná dýha,
- 1 ks \neq 3,8 mm, velikosti 180,0 x 50,0 mm,
- 1 ks \neq 3,6 mm, velikosti 115,0 x 38,0 mm,
- 1 ks \neq 6,5 mm, 94,0 mm dlouhý, dole 29,0 mm široký, nahoře 62,0 mm široký,
- 1 ks \neq 6,5 mm, 247,0 mm dlouhý, dole 51,0 mm široký, nahoře částečně odlomený,

Acer sp., javor: Vrstva - 1 odštěpek, 1 větvička. Příkop - 1 zl z desky /?/, 3 odštěpky, 23 zl větviček.

Acer campestre, babyka: Vrstva - 2 zl ze silnější větve, 1 ks zuhelnatělého dřeva.

Acer platanoides, javor mléč: Příkop - 3 odštěpky.

Acer cf. pseudoplatanus, javor klen?: Příkop - 1 soustružená miska, mírně deformovaná, cca 70 mm vysoká, vnější průměr rovného dna 6,2 - 6,7 mm, jsou na něm patrně vystouplé dřeňové paprsky; 1 odště -

pek, 2 zl větvi.

Alnus sp., olše: Vrstva - 1 zl uhlíku. Příkop - 1 velká tříška s hřebíkem.

Betula sp., bříza: Vrstva - 6 zl borky, 1 odštěpek. Příkop - 12 zl borky, 7 odštěpků, 3 ks dřeva, 4 zl větviček.

Carpinus betulus, habr: Vrstva - 1 odštěpek. Příkop - 4 zl větvi.

Corylus avellana, líska: Vrstva - 1 odštěpek. Příkop - 5 odštěpků, 9 zl větvi.

Fagus silvatica, buk: Vrstva - 1 zl uhlíku. Příkop - 1 ks desky \neq 7,0 mm, radiálně štípaná; 3 zl prkének \neq 4,5 mm, 5,0 mm a 7,0 mm, všechna tři řezaná; 20 malých odštěpků, 1 velký odštěpek /32 cm dlouhý/, 11 zl větvi.

Fraxinus sp., jasan: Vrstva - 3 odštěpky, 1 zl uhlíku. Příkop - 1 deska \neq 7,0 mm /radiálně štípaná/, 8 odštěpků, 1 zl dřeva s otvorem, 2 třísky, 1 zl větve.

Jehličnan /blíže neurčitelný/: Příkop - roztroušené zlomky borky.

Juglans regia, ořešák: Příkop - 1 zlomek fornýru \neq 0,8 mm.

Juniperus communis, jalovec: Příkop - 1 zl větve.

Larix decidua, modřín: Vrstva - 1 špalík i se zachovanou centrální dřeví.

Listnáč /blíže neurčitelný/: Příkop - 1 zl zkoksovateľého uhlíku, zlomky borky.

Picea excelsa, smrk: Příkop - 1 zl hranolku Φ 26,0 x 28,0 mm, 2 odštěpky, 2 třísky.

Pinus silvestris, borovice: Příkop - 1 zl dýhy \neq 2,0 - 4,0 mm, 2 odštěpky, 2 třísky, 1 ks dřeva /suk se zbytky sousedního dřeva z kmene/.

Pomoioideae /Malus/Pirus/Crataegus/, typ dřeva jablon/hrušeň/hloh: Příkop - 1 kořen.

Populus sp., topol: Vrstva - 2 zl větvi. Příkop 11 odštěpků, 2 třísky, 7 větviček.

Populus/Salix, topol/vrba: Vrstva - 1 tenká tříška, 1 zl uhlíku.

Quercus sp., dub: Vrstva - 23 odštěpků, 28 zl uhlíků s množstvím drti, 19 zl borky. Příkop - 3 fošny \neq 22,0 - 36,0 mm, 28,0 - 38,0 mm a 35,0 - 45,0 mm, všechny řezané; 1 odřezek z radiálně štípané desky \neq 18,0 mm, dlouhý 280,0 mm a široký 105,0 mm; 2 zl dých \neq 2,0 - 4,0 mm, 107 odštěpků, 4 třísky, 5 zl větvi, 35 odřezků/největší \neq 37,0 - 38,0 mm/ z klád, 11 zl dřeva, velmi hojně zlomky borky.

Salix sp., vrba: Vrstva - 1 odštěpek. Příkop - 5 zl větvi.

Sambucus nigra, bez černý: Příkop - 118 ks různé velikých větvi.

Ulmus carpiniifolia, jilm habrolistý: Vrstva - 2 větší odštěpky.

Ulmus laevis, vaz: Příkop - 1 ks z větší větve.

Ulmus cf. scabra, jilm drsný?: Příkop - 5 odštěpků, 1 zl větve.

Ulmus sp., jilm: Příkop - 2 odštěpky, 3 zl větviček.

Listy

Populus alba, topol bílý: Příkop - 1 listová čepel.

Semena, plody

Armeniaca vulgaris, meruňka: Vrstva - 1 pecka ve vzorku 43 označeném jako čocka popele /ve skutečnosti část povrchové sešlapávané vrstvy se zlomky rozbitých kostí, střepů, uhlíků a pluch/; pecka je v obrysu oválná, s utatou bází a zašpičatělým apexem; povrch pecky je \pm hladký, hřbetní šev je široký a zao-blený, břišní šev je rovněž široký, kýlovitý a hladký, rozměry pecky:

délka	mm	24,7
šířka	mm	10,4
tloušťka	mm	19,0

Avena fatua/sativa, oves hluchý/setý: Vrstva - 4 zuhelnatělé obilky, se silně poškozeným osemením.

Brassicaceae, brukvovitá: Vrstva - 1 zuhelnatělé semeno s poškozeným osemením.

Bromus arvensis/secalinus, svehřep rolní/stoklasa: Vrstva - 1 apikální zlomek zuhelnatělé obilky.

Cannabis sativa, konopě setá: Vrstva - 1 velký zuhelnatělý shluk obsahující 1814 celých nažek, 163 poškozených nažek a 23 ccm drti z oplodí s jemnou popelovitou příměsí. Rozměry 20 nažek a jejich průměr jsou následující:

délka	mm	4,2	4,8	3,4	4,3	3,5	3,5	4,4
šířka	mm	2,9	3,1	2,6	3,0	2,7	2,9	3,7
tloušťka	mm	2,4	2,4	2,2	2,5	2,2	2,6	2,6
délka	mm	4,5	3,9	4,2	3,8	3,9	3,8	4,2
šířka	mm	3,2	3,2	3,5	3,2	3,4	2,9	2,9
tloušťka	mm	2,2	2,2	2,6	2,4	2,6	2,1	2,5
délka	mm	4,4	3,8	3,2	3,6	4,2	4,0	3,98
šířka	mm	3,0	3,1	2,9	3,1	3,1	3,4	3,07
tloušťka	mm	2,6	2,3	2,2	2,4	3,0	2,4	2,42

Corylus avellana, líska: Příkop - 1 zl skořápky.

Echinochloa crus-galli, ježatka kuří noha: Vrstva - 1 zuhelnatělá obilka.

Fallopia convolvulus, svlačecov popínavý: Vrstva - 1 zuhelnatělá nažka.

Geranium dissectum, kakost dvousečný: Vrstva - 1 zuhelnatělé semeno.

cf. Lolium sp., jflek?: Vrstva - 1 korodovaná zuhelnatělá obilka.

Panicum milaceum, proso seté: Vrstva - 3 nezuhelnatělé pluchy ve vzorku 43; shluk zpečených obilek s pluchami ve vzorku 39 o váze 2 g a ve vzorku 23 o váze 18 g.

Prunus domestica ssp. *insititia* var. *juliana*, slíva: Příkop - 2 pecky ve vzorku 1; pecka č. 1. je v obrysu široce oválná a více asymetrická než pecka č. 2., která je široce kopinatá. Rozměry pecek jsou následující:

		1.	2.
délka	mm	10,8	12,8
šířka	mm	7,0	6,7
tloušťka	mm	9,4	8,8

cf. *Secale cereale*, žito seté?: Vrstva - 1 zl zuhelnatělé obilky.

Secale cereale, žito seté: Vrstva - 5 zuhelnatělých obilek bez embrya následujících rozměrů:

délka	mm	7,4
šířka	mm	2,9
tloušťka	mm	2,2

Setaria viridis, bér zelený: Vrstva - 2 zuhelnatělé pluchaté obilky.

Setaria glauca, bér sivý: Vrstva - 10 zuhelnatělých pluchatých obilek.

Triticum aestivocompactum, pšenice obecná shloučená: Vrstva - 3 zuhelnatělé obilky následujících rozměrů:

		1.	2.	3.	φ
délka	mm	4,9	4,9	4,8	4,72
šířka	mm	3,3	3,6	3,4	3,22
tloušťka	mm	2,3	2,8	2,5	2,37

Triticum aestivu, pšenice obecná: Vrstva - 1 zuhelnatělá obilka následujících rozměrů:

délka	mm	4,3
šířka	mm	2,6
tloušťka	mm	1,9

Analýzovaný materiál z dómského areálu nás seznamuje jednak s hlavními druhy použitých dřev, jednak poskytuje informace o některých plodinách a doprovodných druzích plevelů. Nálezy ve vrstvě z 10. - 11. stol. dokazují, že již v této době znali místní dřevozpracující řemeslníci kvality jedlového dřeva; obzvláště velké množství materiálu z příkopu naznačuje, že v té době a zřejmě i později ve středověku bylo jedlové dříví zpracováváno ve velkém množství. Nalezené odštěpky dokazují, podobně jako u ostatních druhů zpracovaných dřev, že pocházejí od takových nástrojů, jakými jsou různé sekery k osekávání dřeva, dláta a v některých případech nelze vyloučit i použití pořizu. Nepodařilo se zjistit hobliny, které by dokazovaly jemnější opracování povrchu hoblinky.

Z jedlového dřeva byly zhotovovány trámy, desky a rozmanitá prkénka - dýhy z bednářského zboží. Příčné průřezy fošnami dokazují, že tyto byly především řezány z kmene, jen výjimečně radiálně štípaný; při řezání fošen nebyly nikdy dodrženy absolutně rovnoběžné roviny obou řezných ploch. Tenší prkénka pro bednářské účely byla převážně štípana ze silnějších polínek v radiálním směru, jen výjimečně byly štípany tangenciálně. Obliba jedlového dřeva je pochopitelná, neboť se snadno štípe a opracovává. Tyto nálezy z mladší doby hradištní jasně prokazují, že jedlové dřevo bylo stále více vyhledáváno a využíváno. Známe je již z více míst ze střední doby hradištní na Moravě, kdy toto dřevo bylo preferováno na obložení hrobů resp. na rakve. Původ jedlového dřeva z olomouckých nálezů třeba hledat ve smíšených lesích Nížkého Jeseníku a Oderských vrchů. Tam se zřejmě již v mladší době jedle velmi intenzivně těžila a její dřevo bylo ve stále větším množství vyváženo jak do Olomouce, tak i na jiná místa.

Na druhém místě je co do četnosti použitého dřeva i ve zbytcích dřevního odpadu dub. Jeho dřevo se rovněž velmi dobře štípe, jak též dokazují nálezy radiálně štípaných dýh; kus jedné desky svědčí o tom, že i dubové klády byly podélně rozřezávány na silnější prkna. Zdrojem dubového dřeva byly okolní lužní lesy a doubravy v přilehlé pahorkatině. Na třetím místě je co do množství použitého dřeva včetně množství odpadu buk. Rovněž z jeho kmenů byly řezány a nebo štípany různé silné desky a prkénka. U buku můžeme předpokládat dovoz dřeva z vlhkých západních svahů Nížkého Jeseníku a Oderských vrchů, kde rovněž se - stupoval velmi nízko do pahorkatiny. Odštěpky, zlomek radiálně štípané desky a další stopy po zpracování byly zjištěny i u jasanového dřeva, jehož původ lze hledat v okolních lužích.

O využívání ostatních druhů dřev máme méně dokladů, dřeva vhodná k soustružení jsou zastoupena nepatrně. Např. javorové dřevo potvrzuje nález soustružené misky a malý počet odštěpků. Kromě toho se řídce vyskytovaly též odštěpky a třísky ze dřeva olše, habru, lísky, topolu, vrby a jilmu. Ojediněle využití jsme zaznamenali též dalších jehličanů, jak dokazuje nález hranolku a štěpiny smrku, zlomek dýhy a odštěpky z borovice a pozoruhodný špalík-odřezek ze silnější větve nebo kmínku modřínu. Toto je zřejmě nejstarší doklad o použití dřeva modřínu v archeologických nálezech u nás. Dobře zachovaná centrální dřeň umožnila jednoznačnou determinaci tohoto druhu. Jeho původ třeba hledat na svazích Nížkého Jeseníku, podobně jako u borovice a smrku.

Materiál z dómského areálu charakterizuje neobvykle velké množství větví některých dřevin, které nemohly být použity ani na košata ani na rohože, ploty apod. Největší nakupení větví a částí keřů, od letorostů po víceleté rozvětvené silné větve, nalézáme ve výplni příkopu. Absolutně převládá bez černý, pro nějž se nabízí nejschůdnější vysvětlení: jednorázové zasypání keřů a ostatní vegetace na svazích příkopu. Bez černý prozrazuje silný stupeň ruderalizace této vegetace; jeho dusíkové číslo je podle Ellenberga velmi vysoké - 9 / Ellenberg 1974/. Na druhém místě v počtu letorostů a několikaletých větvíček stojí javor, jehož druhové určení podle tenkých větví není jednoznačné - Klen /?/, mlč /?/. Z ostatních dřevin mohl v

přikopu vegetovat habr, jasan, topol, dub, vrba a z jilmů vaz a patrně i jilm drsný; u topolů můžeme spolehlivě určit jeden druh podle listové čepele - topol bílý /linda/.

Mezi plodinami je nejcennější nález plodů konopě seté; vůbec v rámci doby hradištní je to náš nejbohatší nález, neboť více než dvojnásobně převyšuje dosud známý nález z Klobouk u Brna. Konopě je u nás známa z doby hradištní /s. 1./ ještě z Března v Poohří /Tempír 1975/, z Uherského Hradiště /?nažka, Kühn 1980/, časté je v materiálu z Mikulčic /Opravil 1972, 1973, přehledně o konopi vůbec Opravil 1983/; nález plátna byl zaznamenán v Rovince /Jankovský 1962/. Jako plevelná příměs byly zjištěny oves hluchý/setý, sveřep stoklasa/rolní, svačecovec popínavý, kakost dvousečný a bér zelený. Poměrně bohatý je i nález prosa setého, které je u nás rovněž v době hradištní poměrně řídké /cf. Tempír 1966/; v dómském areálu máme i u tohoto druhu jeden z našich nejbohatších nálezů z této doby. V jeho plevelném doprovodu byl zjištěn bér sivý a ježatka kuří noha. Z jiných obilnin byla v malém množství zaznamenána pšenice obecná resp. shloučená a žito seté.

Z ovocných druhů je nejnapadnější ojedinělý nález pecky merunky, u níž sice nelze vyloučit možnost jejího pěstování, spíše však u ní můžeme soudit na import sušeného ovoce. Místního původu jsou pecky slív. zjištěné též v Mikulčicích /Opravil 1973 et in litt./. Nepřímým důkazem pěstování ořešáku je nález tenkého plátku jeho dřeva, mající charakter dýhy z intarsie; nelze však vyloučit dovoz odjinud. Protože pochází ze zásypu přikopu, nemusí být jeho stáří podle ústního sdělení dr. V. Dohnala zcela jednoznačné: mladší doba hradištní, popřípadě i 12. - 14. stol.

Literatura:

- H. Ellenberg, Zeigerwerte der Gefässpflanzen Mitteleuropas, Scripta geobotanica 9, 1974.
J. Jankovský, Rozbor vzorků textilu z nálezu v Rovince okres Bratislava-vidiek, AR 14, 1962, 679-681.
F. Kühn, Getreide und Unkräuter der grossmährischen Fundorte in botanische Hinsicht, Rapports III CIA Save 2, 1980, 231-235.
E. Opravil, Rostliny z velkomoravského hradiště v Mikulčicích, Studie AÚ ČSAV Brno 1/2, 1972, 6-31.
týž, Předběžné výsledky analýzy rostlinných zbytků z výplně říčního koryta z Mikulčic, PV 1972, 1973, 53-55.
týž, Z historie šíření konopě seté /Cannabis sativa L./, AR 35, 1983, 206-213.
Z. Tempír, Nejstarší doklady o počátcích pěstování konopí v Evropě, Len a konopí 3, 1963, 73-80.
týž, Výsledky paleobotanického studia pěstovaných zemědělských rostlin na území ČSSR, Věd. práce Zeměd. muz. 1966, 27-114.
týž, Rostlinné zbytky, in I. Pleinerová, Březno, 1975, 87-92.

Pflanzenreste aus der archäologischen Grabung der Domanhöhe in Olomouc /für die Jahre 1974, 1975, 1981 - 1983/ Bez. Olomouc/. Bei der archäologischen Grabung im Areal der Domanhöhe in Olomouc hat man eine Menge von Resten pflanzlichen Ursprungs gefunden: am meisten verschiedenes bearbeitetes sowie un bearbeitetes Holz, in einem geringeren Ausmass auch Samen und Früchte von Nutzpflanzen mit einer Unkrautbeimischung. Die Holzfundstücke, wie in der Schicht aus dem 10. - 11. Jahrhundert, so auch aus der Ausfüllung des Grabens, wo ausser gleichaltrigem Material auch einige jüngere Überreste aus dem 12. bis 14. Jahrhundert vorkamen, beweisen, dass das meist benutzte Weisstannenh Holz war /Balken, Bohlen, Platten, Bretter von Böttcherware, eine Menge von Absplissen u. ä./ An zweiter Stelle war Eichenholz, an dritter Stelle Rotbuchenholz analog verarbeitet. Von gedrechselten Produkten fand man eine Schüssel aus Ahornholz. Ferner kamen Absplisse und Splitter von Erlen-, Weissbuche-, Hasel-, Pappel-, Weiden- und Ulmenholz vor. Aus Fichtenholz stammt ein Prisma, aus Kiefer ein Abspliss und ein Furnier /Daube/, aus Lärche ein kleinerer Ausschnitt aus dem Stamme. Gebirgs- und Bergfussgehölzgattungen stammen von dem naheliegenden Nizký Jeseník/Gebirgszug/ und aus den Oderské vrchy /Anhöhen/. Eine Menge von Zweigen, Schössen und Sträucherteilen besonders von schwarzem Holunder in der Einschüttung des Grabens stammt aus der Vegetation auf seinen Hängen, wahrscheinlich einmalig zugeschüttet; ferner wuchs dort offensichtlich Ahorn, Ulme, Weide, Pappel /Silberpappel - nach dem Fund eines Blattes/.

In der Schicht aus dem 10. - 11. Jahrhundert hat man zwei bedeutende Funde von verkohlten Früchten getan, beide die grössten aus der Burgwallzeit in der ČSSR: verkohlte Anhäufung von Hanf /1814 ganze Schliessfrüchte, 163 beschädigte und 23 ccm Pochmehl/ und verkohlte Anhäufungen spelzeartige Rispenshirsefrüchte /20 g/. Ferner hat man Roggen, Saatweizen und Saat /Zwergweizen und Flug/ Saathafer festgestellt. Unter den nicht verkohlten Kernen waren 2 Kerne der Haferschlehe ähnlich den Funden aus dem grossmährischen Mikulčice und ein Aprikosenkern, bei dem man den einheimischen Ursprung nicht ausschliessen kann, jedoch eher handelt es sich um einen Import von getrocknetem Obst. Häufig waren Überreste vom Moss Někera crispa aus irgendeiner Dichtung.

PŘEHLED VÝZKUMU 1984

Vydává :	Archeologický ústav ČSAV, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová, P. Šindelář, B. Klíma, M. Plaček, J. Svoboda
Na titulním listě:	rekonstrukce věderka ze slovanského hradiska Břeclav-Pohansko
Tisk:	VH 103 ZO Svazarmu Brno
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů - neprodejné